

Аналіз дослідження Центру Разумкова "Оцінка ситуації в країні, довіра до соціальних інститутів, віра в перемогу, ставлення до виборів (березень 2024р.)"

Для детального аналізу обрано соціологічне дослідження Центру Разумкова, проведене в березні 2024 року, яке дозволяє оцінити рівень довіри українців до соціальних інститутів в умовах війни, а також розглянути важливі аспекти суспільних настроїв щодо актуальних питань.

Методологія дослідження

Дослідження проводилося соціологічною службою Центру Разумкова з 21 по 27 березня 2024 року в рамках Програми сприяння громадській активності "Долучайся!", що фінансувалася Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

Дослідження проводилося на загальнонаціональній вибірці, що репрезентує доросле населення України (віком від 18 років) в усіх регіонах України, за винятком тимчасово окупованих територій та населених пунктів, де тривають активні бойові дії.

Основні результати дослідження

1. Рівень задоволеності життям

Одним із ключових показників дослідження є рівень задоволеності українців життям. Згідно з результатами, у березні 2024 року середній рівень задоволеності життям становив 4,9 бала за шкалою від 1 до 10, де "1" означає "абсолютно не задоволений", а "10" - "абсолютно задоволений". Цей показник демонструє певну динаміку в порівнянні з попередніми періодами:

- До повномасштабної війни (2017 рік) - 5,1 бала
- На початку повномасштабної війни (2022 рік) - 5,2 бала
- Січень 2024 року - 4,7 бала
- Березень 2024 року - 4,9 бала

Цікаво, що рівень задоволеності життям має регіональні відмінності: найвищий показник зафіксовано у Західному регіоні (5,6 бала), тоді як в інших регіонах він коливається від 4,5 до 4,8 бала. Це може бути пов'язано з різним рівнем безпеки в регіонах та віддаленістю від зони активних бойових дій.

2. Довіра до соціальних інститутів

Однією з центральних тем дослідження є рівень довіри українців до різних соціальних інститутів, що відображає легітимність суспільно-політичного устрою та є важливим показником соціального капіталу суспільства.

За результатами дослідження, в умовах війни сформувалася чітка ієрархія довіри до соціальних інститутів, де безпековий сектор користується найбільшою підтримкою населення:

1. **Збройні Сили України** - найвищий рівень довіри серед усіх соціальних інститутів
2. **Волонтерські організації**
3. **Добровольчі батальйони**
4. **Державна служба з надзвичайних ситуацій**
5. **Національна гвардія України**
6. **Державна прикордонна служба**

Рівень довіри до Збройних Сил України залишається стабільно високим з початку повномасштабної війни, що відображає консолідацію суспільства навколо армії як головного захисника держави.

Середній рівень довіри мають:

- Президент України
- Уряд України
- Церква
- Громадські організації
- ЗМІ

Найнижчий рівень довіри зафіксовано до:

- Політичних партій
- Судової системи
- Комерційних банків
- Державного апарату (чиновників)

Такий розподіл довіри свідчить про високий рівень консолідації суспільства навколо інститутів, безпосередньо пов'язаних із захистом держави та подоланням наслідків війни, і водночас про критичне ставлення до традиційних політичних інститутів.

3. Ставлення до виборів під час війни

Дослідження приділяє значну увагу питанню можливого проведення загальнонаціональних виборів у 2024 році, що є дискусійною темою в українському суспільстві.

Результати показують, що відносна більшість респондентів (46%) вважає, що проведення виборів під час війни роз'єднає українське суспільство, тоді як лише 11% вважають, що вибори сприятимуть консолідації суспільства.

Важливо відзначити, що більшість опитаних виступає проти проведення загальнонаціональних виборів під час дії воєнного стану. Основними аргументами проти виборів є:

- Ризик дестабілізації ситуації в країні
- Неможливість забезпечення безпеки виборців
- Проблеми з голосуванням для внутрішньо переміщених осіб, біженців та військовослужбовців
- Пріоритетність зосередження ресурсів на обороні країни

4. Віра в перемогу України

Дослідження фіксує високий рівень віри українців у перемогу у війні з Росією. Згідно з результатами опитування, близько 80% респондентів вірять у

перемогу України, хоча є певні регіональні відмінності: найвищий рівень віри у перемогу зафіксовано у Західному та Центральному регіонах (близько 84%), дещо нижчий – на Півдні (79%) та Сході (65%).

При цьому дослідження відстежує не лише сам факт віри у перемогу, але й очікування щодо термінів її настання. Більшість тих, хто вірить у перемогу, не очікує швидкого завершення війни, що свідчить про готовність суспільства до тривалого протистояння.

5. Оцінка напрямку розвитку подій в Україні

Важливим індикатором суспільних настроїв є оцінка громадянами загального напрямку розвитку подій в Україні. У березні 2024 року спостерігалася тенденція до зниження оптимізму щодо розвитку ситуації в країні порівняно з 2022-2023 роками.

Динаміка показника "події в Україні розвиваються у правильному напрямі":

- Грудень 2021 року (до повномасштабної війни) - 20%
- Вересень-жовтень 2022 року - 51%
- Лютий-березень 2023 року - 61% (найвищий показник)
- Березень 2024 року - близько 35%

Це свідчить про зростання втоми від війни та розчарування в поточній ситуації через тривалість конфлікту, економічні труднощі та відсутність швидкого прогресу на фронті.

Висновки

Дослідження Центру Разумкова щодо довіри до соціальних інститутів в Україні у березні 2024 року надає всебічну картину стану українського суспільства в умовах тривалої повномасштабної війни. Результати демонструють стійкість суспільства, здатність адаптуватися до надзвичайних умов та зберігати базовий консенсус щодо ключових питань національної безпеки.

Високий рівень довіри до оборонних та безпекових інститутів, волонтерських організацій свідчить про формування нової соціальної реальності, в якій громадянське суспільство та держава виступають партнерами у протистоянні зовнішній агресії. Водночас зберігається критичне ставлення до багатьох традиційних політичних інститутів, що створює запит на їх реформування після війни.

Негативне ставлення більшості українців до проведення виборів під час війни відображає розуміння ризиків дестабілізації та розчленування суспільства в умовах екзистенційної загрози. Це ставить питання про пошук нових форм забезпечення демократичної легітимності влади в надзвичайних обставинах.

Загалом, результати дослідження свідчать про збереження високого рівня резильєнтності українського суспільства, попри зростання втоми від війни та економічних труднощів.